

„MANDULAFÁD VIRULÓ: ŐRZI ÖRÖK TAVASZOD”

A via delle Volte egymásra szorult házaiból kevés kilátás nyílt a ferrarai égboltra. Ezen az enyhe téli napon egy felső nyitott ablakban álló alak is inkább lefelé tekintett. Az utca megélenkülő esti életét látszott figyelni. Háta mögül jókedvű fiatal társaság zajongása halatszott. A ciprusi görög diákok a bérelt szálláson, a Podocatarók otthonában gyülekeztek. Gazdag és előkelő családok fiai voltak, akiket a messze Itáliába küldtek tanulni. Csak egy idegen volt köztük, ő is messziről jött, csak éppen ellenkező irányból, a hegyeken túlról, az északi Pannóniából. Janusnak hívták a diákot. A görögök maguk közé fogadták, mert olyasmit tudott, amit ők már nem. Csodálták is azért, mert olvasta és értette is az őseik nyelvét. Tudta azt a nyelvet, amit ők, a késő unokák most újra vagy inkább visszatanultak.

Janust ugyan meghívták maguk közé, de ő mégis idegen volt köztük. Félrehúzódnva állt most is az ablakban, ahol egyébként is szívesen tartózkodott. Kicsit magát is bátorítva mormolgatta a kedvelt, Petrarcanál talált sort:

„standomi un giorno solo alla fenestra”.

Ezt valahogy így formálta a maga helyzetére:

„si quando in summa scribo meditorve fenestra”
„fönt, ha az ablakban mélázok vagy pedig írok”

Az emlékezetébe idézett petrarcai sorból különösen a solo/egyedül ragadta meg, és a helyzet, hogy ennek helye az ablak. Ez a valahogyan sem kint, sem bent talált rá a leginkább arra, amit érzett. Vendéglátói maguk között most is a görög nyelvnek olyan változatát beszéltek, amelyet Janus nem értett. Ha énekeltek, azt pedig sűrűn tették, abból is csak egy-egy szó csengett ismerősen, ha emlékeztetett a kedvelt ókori szerzőknél olvasottakra. Most is, ahogy zümmögték a sokszor hallott dalt, már várta az ismerős szavakat: „anthizmeni amigdalia” majd a végén: „barihimonia”. A vers valami virágzó mandulafáról szólt, majd visszafojtottan, megcsendesedve a zord télről.

Az ének is, a zaj is hirtelen megszakadt. Öreg mesterük, Guarino lépett a szobába. Érkezését rendszerint valami már-már a ceremóniához tartozó szabódás késleltette. Végül is a verselő Janust kérték arra, hogy a meghívást ünnepélyes formába öntse.

A vendéget most éppen Janus is nagyon várta. Sok év után hazaszólították, hogy tanulmányairól számot adjon. De nem mehetett, mert adósa volt a mesternek:

„Nec remanere queo, sed nec discedere possum,
talía iussa vocant, talía vincla tenent.”
„Nincs maradásom e helyt, távozni se bírok e helyről,
hív a parancs, de maraszt éppoly erős kötelék.”

A cím Pákolitz István *Janus mandulafájára* című versének zárósora.

A küldemény végre megjött. A görögök is valamiféle búcsúünnepségnek szánták az estét. Azért Janusnak mégiscsak a kedvét szegték. Örömmel szórta az asztalra a most érkezett, anyja sütötte mézes-mandulás süteményt. Váratlanul jött, hogy valaki elszólta magát: nézd már, medvetalpacskák! Nem volt ebben semmi rossz szándék. Csak hát ilyet még nem láttak. Itt, északtól le egészen Lampedusáig meg tovább Görögországban is nagyon kedvelt volt a mandulás sütemény. Minden családnak, minden kolostornak megvolt a maga receptje. De egyben valamennyien egyeztek: a díszítő rózsaszín vagy zöld máz nem hiányozhatott a csemegéről. Akinek eljárt a szája, az Petrus lehetett, éppen ő, aki Ciprusról visszatérve mindig megfeledezett a kötelező ajándékról. Most a feddő tekintetek ugyan tüstént elhallgattatták, de ami elhangzott, azt visszaszívni már nem lehetett. A túske sértette is Janust. Legalább ezek ne hánynák a szemére azt, amit úgyis folyton hallott, hogy a távoli, medvék lakta birodalomból jött le hozzájuk.

Az itt is-ott is, az itt sem-ott sem érzése amúgy is egyre erősebben kerítette hatalmába. Hamarosan indulnak haza. Az otthonról jött követség, Rómából visszatérve, érte jön, hogy hazatérjenek. Jövet Miklós deákat (ő hozta a mandulás süteményt) itt hagyták. Ez a Bodó Miklós, az ifjabb, ezen a néven a családban, majdnem egykorú volt Janusszal. Janus szerette őt, ha megérkezett, az otthont hozta magával. Nagy családja volt, szerte az országban, tőlük sok mindenről hallott, sok mindenről hírt hozott. Hacsak engedték, csatlakozott az itáliai követségekhez. Ismerte az utat, mindenről tudott valamit mesélni, ami látni és megjegyezni való volt. Meg aztán vele is megesett már egy és más, emlékezetes dolog. Janus tudta, hogy nem fog unatkozni az úton, örömmel bízta magát tapasztalt társra.

Közben ismét fölcsendült az ismerős dallam, az ismerős ének a virágzó mandulafáról meg a zord télről. Mintha neki szólt volna búcsúzóul. Miklós azt mondta, hogy amikor eljöttek otthonról, ott már jeges páncél borította a folyókat. Ott már a zord tél az úr. Janus úgy tudta, és remélte is, hogy márciusban térhet majd vissza Ferrarába. Itt akkor már a tavaszi szél árasztja a vizeket, és a virágba borult mandulafák fogadják a messziről érkezőt.